

Fietsexcursie door het Reitdiepdal

o.l.v. Ben Westerink

9 maart 1997

Twintig merendeels leden van Avifauna stonden met snelle fietsen klaar naast de kerk in Adorp in de voorjaarszon bij 10C° en zwakke oostenwind. Het werd een rustig tochtje met een zevental haltes in het weidelandschap tussen Adorp en het Van Starckenborghkanaal, waarbij Ben ons op boeiende wijze inzicht gaf in het ontstaan en de cultuurhistorie van dit deel van het "Reitdiepdal".

Eerst fietsten we door de Zuiderstraat in Adorp, de oorspronkelijke weg naar het noorden uit de 'stad', op de oeverwal van de Hunze gelegen, naar de westzijde van het dorp. Nu stroomt het Selwerderdiepje in het oorspronkelijk 50 meter brede stroomdal van de Hunze. Zo'n 2500 jaar geleden was Adorp een belangrijke havenplaats in een uitgestrekt kwelderlandschap, waar de bewoners op wierden leefden, op de oeverwallen van de Hunze en de Drentsche Aa. De wierden zijn opgebouwd uit kwelderzoden, hetgeen mooi te zien is in de deels afgegraven wierde van Wierum. Het grondgebruik van toen is hetzelfde als het huidige, namelijk veeteelt. En aan de structuur van het land is weinig veranderd, afgezien van de moderne infrastructuur als spoorlijn, het Van Starckenborghkanaal, de Eemsweg, hoogspanningsmasten, stadsuitbreiding! De huidige bewoning is ook nog steeds op de plaatsen waar de mensen zich oorspronkelijk vestigden.

De grote morfologische en cultuurhistorische waarde van het landschap werd extra duidelijk bij onze bezoeken aan:

- Harssensbosch, waar de contouren van een borg nog te herkennen zijn. Of de plek waar

het Selwerderklooster gelegen was. Of de Selwerderburcht in Paddepoel van roofridder Rudolf, die door de Groningers werd opgehangen in de Boteringepoort, waarna zijn burcht werd 'omgestort';

* de steenovens herkenbaar op de oevers van de Hunze en gestookt met turf die over de rivier uit Drenthe werd aangevoerd. Zie recente vondsten in de Westerbroekstermade-polder;

* de Koningslaagte met een prachtige, brede, afgesneden meander van de Hunze waarin afzettingen van knikklei tengevolge van het verspoelen van gronden tijdens het ontstaan van de Lauwerszee;

* de doorwaadbare plaats in de Hunze op een half uur afstand van de Boteringestraat. Daar zijn de Noormannen in de vroege Middeleeuwen bij vergissing de Hunze opgevaren;

* de plek nabij de Paddepoelsterweg, waar de Hunze en de Drentsche Aa samenstroonden;

* tenslotte de Wierumerwierde aan de noordzijde afgegraven tot op de oorspronkelijke kweldergrond en tot aan de rand van het kerkhof. Verder kon je toch niet gaan niet-waar?

Het was niet moeilijk om je in de middeleeuwen terug te denken. Zal in het komende millenium dit prachtige landschap blijven bestaan? Twijfel rijst bij een blik in de *Regio-visie Groningen-Assen 2030*. Positief is dat de stichting *Het Groninger Landschap* tracht haar belangen in de streek uit te breiden.

De vogels die we nu zagen waren er in vroeger eeuwen ook en waarschijnlijk meer soorten in grotere aantallen. Het is zonder meer duidelijk dat het gebied voor weidevogels van bijzondere betekenis is. Zonder volledig te kunnen zijn zagen we nu groepen Smienten, Wilde Eenden, Grutto's en Kieviten, Zwarte Kraaien, Knobbelzwanen, schroevende en trekkende Buizerds, een jagende Sperwer, Witte Kwikstaart, trekkende Veldleeuwrik en Waterpieper, Hout- en Holenduif en Tjiftjaf (net aangekomen). Hazen waren talrijk. In Adorp zong Koolmees, Vink, Groenling en Spreeuw en een paartje Boomkruipers kroop over een gevel. Ben Westerink heeft ons laten

zien welke rijkdommen in dit oude cultuur-
land gelegen zijn.

Piet Glas